

ELSŐ FELVONÁS: BORÁSZAT

Fülek Borászat, Bodrogkeresztúr

A préstér belső képe

Az épületegyüttes virtuális látványterve

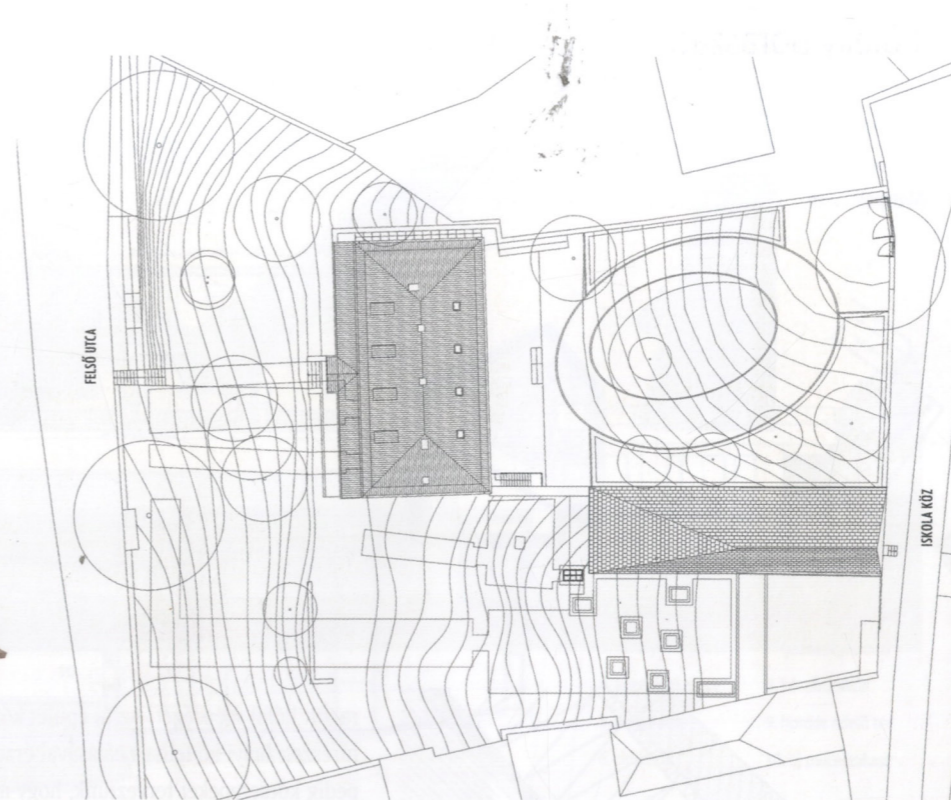
A rakott kő homlokzat és a kő tetőfedés összhangja

A Fülek-kúriát néhány évvel ezelőtt vásárolta meg az új tulajdonosa, aki minőségi borászati üzemet szeretett volna létrehozni Bodrogkeresztúr talán legszebb telkén. A kúria elhanyagolt épületében zajlott borászati tevékenység körülményei méltatlanok voltak, de a szomszédos telek megvásárlásával lehetőség nyílt egy korszerű üzem építésére.

Először a szomszéd telken álló kis ház elbontására gondoltunk, de hamar kiderült, hogy ennek a háznak a története a középkorra nyúlik vissza, csak a sok átala-

kítás után ez már nem volt észrevehető. Régészek és művészettörténészek segítettek a ház eredeti részeit megmutatni, és mi ezekhez a kőfalakhoz kezdtük el tervezni az új házat. Folytattuk az eredeti épület szélességét, de egy hosszabb, a telek mélyére benyúló épület kezdett kialakulni, a kutatások is ilyesmi előképet sejtettek velünk. A tervezett tömeg kialakításakor azt vettük kiindulópontként, hogy jelenleg a telken álló épület értékes elemeit felhasználva építjük meg a borászati üzemet. Ez azt jelentette, hogy a falakat integráljuk az új épüle-

Építész: Félix Zsolt, Fialovszky Tamás

Helyszínrajz

Az épület és környezete

Boltívek

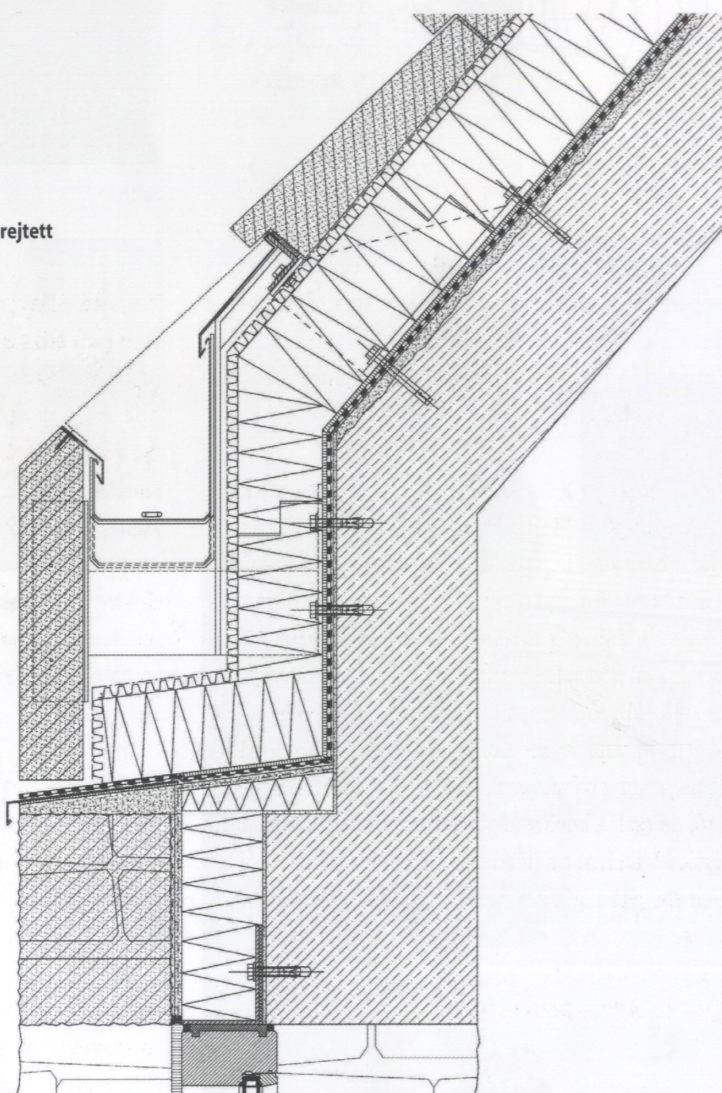

Belbecs

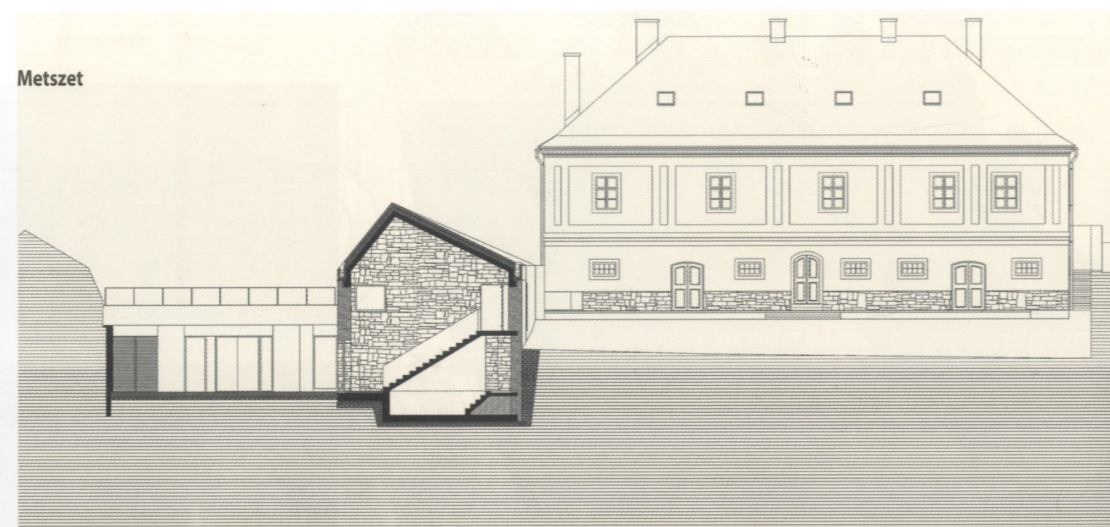
A ferde vasbeton födém a síkhibák kiegyenlítése után a bitumenbázisú rugalmas bevonatszigeteléssel

A besüllyesztett-rejtett ereszcatorna

tünkbe, és úgy építjük tovább ezt a házat, hogy láthatóvá tesszük a régi és megmaradó elemeket, azokat harmonikusan fejlesztjük tovább az új tömeggel. A telken egy középkori pince is található, ezért a tervezéskor ezt is figyelembe kellett vennünk. A kialakuló tömeg megformálásánál fontos szempont volt, hogy az léptékében harmonizáljon a környezetével, a Fülek-kúria műemlék

épületének fényét ne vegye el. A telek lejtős adottságai lehetővé tették, hogy az üzem nagy része – azok a területek, ahol természetes fényre nincs szükség – a föld alá kerüljön. A föld felett csak egy kötömbként megjelenő, a kúria támfalához kapcsolódó test jelenik meg, mintha a falból, földből nőne ki a tervezett épület. A meglévő középkori falakról levettük a vakolatot, látni engedték a

rakott kőfal szépségét. Az új épület kötömbszerűségét a fűrészelt helyi kő felhasználásával érzékeltettük, a tetőre pedig kőcserepeket terveztünk, hogy az anyag homogenitása még meghatározóbb lehessen.

Az épület terveit műemléki zsűri előtt mutattuk be, és ezt követően két lépésben kértünk engedélyt az építésre. Első ütemben a borászat készült el, majd az üzem beindulása után lehetőség nyílik a Fülek-kúria műemléki felújítására, ami idén ősszel kezdődhet el. A kúria felújítása során különleges fáfödém konzervációra lesz szükség, ezt követheti az új padlástér beépítése. Erről egy év múlva tudunk majd beszámolni.

A borászat építésekor a telek mélyéig benyúló pince készült el először hagyományos technológiával szintén a helyi, mádi kőbányából hozott fűrészelt kövekből. Ezután a meglévő épületet visszabontottuk a megőrzendő falakig, ezt követte a vasbeton szerkezet megépítése. A régi kőfalakat injektálásos módszerrel szigeteltük, a felületet impregnáltuk. A préstérben a régi és az új építési technológia találkozása a meghatározó, a vasbeton híd megjelenése a középkori kőfalak között szándékos kontraszt. Az új épületrészben látszó vasbeton falak készülnek, a hordós érlelő tér és a készáruraktár nagy fesztávú födémét alsó gerendaráccsal terveztük. Az épületegyüttes teljes szépsége a kúria épületének külső és belső átalakítása után válik teljessé várhatóan egy év múlva, ekkorra a teljes kertrendezés is elkészül.

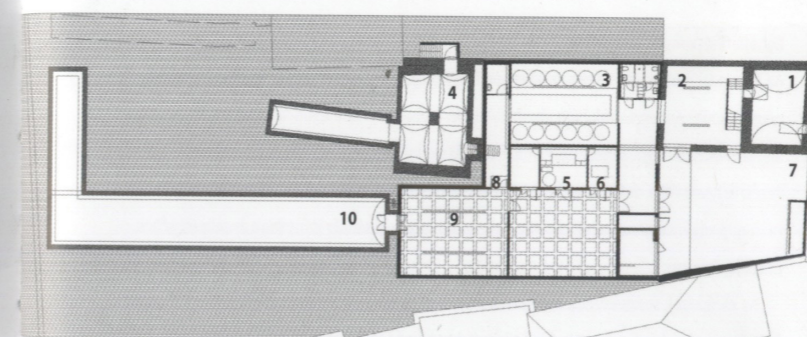
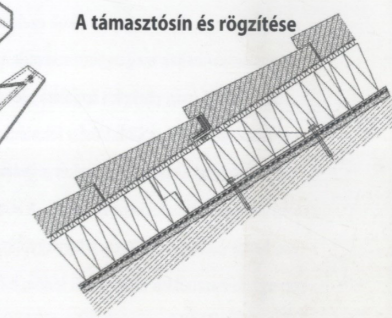
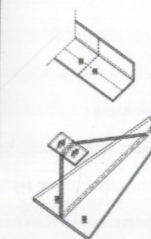
Az épületszerkezeti megoldások közül legérdekesebb az egyedi kő tetőfedés. A mai építészetre jellemző ho-

A profilos kőlapok kissé egymásra takarnak – a szűrőfátyollal kasírozott drénlemez és a rögzítősín

Készül az élgerinc

A támasztósín és rögzítése

Földszinti alaprajz

1. vinotéka	7. gazdasági udvar
2. préstér	8. készáruraktár
3. tartályos erjesztő	9. hordós érlelő tér
4. középkori pince	10. új pincszakasz
5. palackozó	
6. címkező	

mogén formálás jegyében a homlokzati kőburkolat a tetőre is átfordul. Ez a merész szerkezet igazi műszaki kihívás, a tetőfedések hagyományos szerkesztési szabályaival nem oldható meg, új rétegtendert és részletképzéseket kíván. A burkolat anyaga a kifejezetten üreges, lyukacsos mádi kő, az egyedi profilozású kőlapok kissé egymásra takarnak. Sem a kőanyag, sem a toldásai nem tekinthetők vízhatlannak, ezért vízhatlan alátét-szigetelést kellett betervezni. A kőlapok ragasztása helyett a száraz elhelyezést választottuk a kőanyag gyors kiszáradása, fagyvédelme érdekében. A kőlapokat közvetlenül egy szűrőfátyollal kasírozott drénlemezre fektettük. A kőlapok lecsúszása ellen az eresznél, majd négy-nyolc soronként rozsdamentes acél támasztóprofilokat helyeztünk el, melyek úgy vannak a födémhez rögzítve, hogy a víz lefolyását ne akadályozzák. A kőlapok tehát egymásnak is támaszkodnak, és az eltérő hajlásszögű síkoknak megfelelő nyomóerő alakul ki bennük. A kialakuló nagyobb méretű táblák hőmozgását a „csúszó burkolat” teszi lehetővé. A burkolat alatt fordított rétegtendert, nagy teherbírási extrudált polisztirol hőszigetelés készült, a vízszigetelés közvetlenül a ferde vasbeton födémre került. A vízszigetelés kenhető, rugalmas bevonat-szigetelés, „folyékony fólia”, amellyel a rögzítő lábak körül a vízhatlan tömitések egyszerűen megoldhatók. Lényeges

a ferde vasbeton lemez pontossági hibáinak kiegyenlítése, melynek érdekében műgyanta kötésű javítóhabarcsot terveztünk. Ki kell emelni, hogy az egyszerű rétegfelépítés miatt ez a megoldás versenyképesebbnek bizonyult a közismert sínes rögzítési rendszereknél. A kialakuló rendszernek természetesen minden részlete is egyedi, különösen kényesek a besüllyesztett, rejtett ereszcatornák.

Ez a megoldás a konkrét épületen túlmutató szerkezeti tanulságokkal is bír. Egy új szerkezetípus kialakulását vetíti előre, a „burkolt tetőket”, amelyeknél a tető és homlokzat homogén építészeti egységgé forr össze. A hazai és külföldi példákon tetőfedésként szokatlan anyagokkal is találkozhatunk, és az elemkapcsolatokat nem a hajlásszög, hanem sokkal inkább az építészeti szándék határozza meg, miközben a műszaki minőség a legmagasabb elvárásoknak felel meg. A feladat megoldható, de csak a konkrét épületre szabott egyedi megoldásokkal, melynek feltétele az innovatív szaktervezői szemlélet és az alkotótársak közötti kreatív együttműködés.

Félix Zsolt DLA – Dobszay Gergely

Megbízó: Fülek Bortermelő Kft.
Tervező: Félix Zsolt DLA, Fialovszky Tamás (Építész Stúdió Kft.)

Építész munkatársak:

Szendrei Zsolt, Kiss Tamás
Statikus tervező: Kovács István, Contreras Raul

Elektromos tervező: Kelemen Ferenc, Piatkó Tamás

Épületgépész tervező: Mangel Zóárd

Épületszerkezetek: Dobszay Gergely, Kapovits Géza

Környezetrendezés: Gyüre Borbála, Balogh Péter István PhD

Külső közművek: Fodor Zsolt
Tűzvédelem: Gombik Boglárka és dr. Gombik Károly

Régészeti kutatás: Keresztessy Csaba, Simon Zoltán
Fotó: tervezők